

Høringsnotat – forslag til endringer i førerforskriften §§ 17, 18, 20 og 21, samt utkast til ny § 18a og ny § 21a

1 Innledning

Førerforskriften er den norske implementeringen av direktiv 2009/59/EF av 23. oktober 2007 om sertifisering av førere av trekraftkjøretøy på jernbanenettet. Implementeringen av førerdirektivet medførte endringer i regelverket som omhandler førere. Krav til førere var tidligere regulert i autorisasjonsforskriften og helsekravforskriften. Førerforskriften trådte i kraft 29. oktober 2011 med en overgangsperiode på 2 år.

Med bakgrunn i at førerforskriften bygger på EU-regelverk, kommer det også endringer til direktivet som vi er forpliktet å ta inn i vårt regelverk gjennom EØS-avtalen. Noen endringer er relativt store og medfører endringer i sentrale bestemmelser i førerforskriften. Kommisjonsvedtak 2011/765/EU som regulerer opplæringscentre var en slik større endring. Vedtak 2011/765/EU ble implementert i førerforskriften i 2013 og erstattet tidligere vedlegg III i forskriften.

Tilsynet har mottatt tilbakemeldinger fra brukere av regelverket at det er mulig å misforstå enkelte bestemmelser som leses isolert, og tilsynet ser i ettertid at det ved implementering av vedtak 2011/765/EU burde vært gitt bedre informasjon om hva denne endringen omfattet, og hvilken betydning den ville ha for forståelse av regelverket. I sammenheng med at det frem til nå ikke har foreligget kommentarer eller veileder til førerforskriften, ser tilsynet at utformingen av enkelte bestemmelser har skapt rom for misforståelser.

I forbindelse med lokførerstreiken høsten 2016 ble behovet for endring av bestemmelser om opplæring i førerforskriften ytterligere tydeliggjort. I forbindelse med streikeoppgjøret bestemte Samferdselsdepartementet at §§ 18 og 21, som regulerer opplæring til sertifikat og opplæringscentre, skulle gjennomgås. Videre skulle også forskriftens vedlegg V og VI ses på. Tilsynet startet arbeidet med å gjennomgå §§ 18 og 21 i desember 2016.

Det overordnede målet med endringen av §§ 18 og 21 er å få et riktig og relevant regelverk som er enkelt for brukerne å forstå. Vi har forsøkt å gjøre bestemmelsene og kravene tydeligere og mer konkrete, slik at det ikke skal oppstå misforståelse om hvilke krav som er gjeldende for de ulike aktørene. I denne prosessen har vi ikke endret på innholdet, og direktivets intensjon er beholdt, slik at regelverket er i henhold til Norges internasjonale forpliktelser etter EØS-avtalen. Dette har således vært en språklig endring og ikke en innholdsmessig endring. Vi har i forslaget delt opp henholdsvis § 18 og § 21 slik at det er opprettet to nye bestemmelser i ny § 18a og ny § 21a. Denne oppdelingen er foretatt for å tydeliggjøre et skille mellom ulike tema i bestemmelsene. Som en konsekvens av å endre §§ 18 og 21 ble det behov for strukturelle endringer i §§ 17 og 20. Videre er § 20a foreslått fjernet, da innholdet i denne er plassert i §§ 17 og 18.

2 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget til endring skal bidra til at reglene for opplæring til sertifikat skal bli enklere å forstå og etterleve for aktørene. De foreslåtte endringene i §§ 17, 18, 20 og 21 medfører ingen innholdsmessig

endring og således ingen nye krav til aktørene. Det anses på denne bakgrunn at det ikke er noen økonomiske eller administrative konsekvenser.

Tilsynet mener at forslaget til endring vil bidra til en bedre forståelse for regelverket og således virke ressursbesparende for tilsynet i form av mindre behov for veiledning. Dette vil kunne frigi ressurser til andre oppgaver, men det anses at besparelsen er såpass liten at det ikke får noen praktiske økonomiske eller administrative konsekvenser for tilsynet.

3 Merknader til de enkelte bestemmelsene

Det er ikke foretatt vesentlige materielle endringer, eller endringer i selve innholdet. Endringene i bestemmelsene er kun strukturelle og språklige for å forbedre forståelsen av regelverket. Forslaget til forskriftsendring følger i eget vedlegg. Nedenfor omtales de respektive forslagene til endrede og nye bestemmelser.

§ 17. Krav til opplæring og prøving for førerbevis

Endringene i § 17 følger av de endringene som er gjort i § 18 slik at fremstillingen av teksten er lik og sammenfallende. Det er gjort en språklig vask og en forenkling av setningene slik at budskapet tydeliggjøres og konkretiseres.

§ 18. Krav til opplæring og prøving for sertifikat

Det er gjort en språklig vask og en forenkling av setningene slik at budskapet tydeliggjøres og konkretiseres. § 18 er blitt omstrukturert slik at det sammenfaller bedre med teksten i direktivet og direktivets intensjon om hva som omfattes som opplæring til vedlegg V og VI underlagt kravene til opplæringssteder, og hva som faller utenfor. Det spesifiseres i § 18 at alle som skal gjennomføre opplæring til sertifikat, altså vedlegg V og VI må være opplæringssteder og følge kravene satt i vedtak 2011/765/EU. Dette følger av førerforskriften § 3b, og henvisningen til § 3b er en endring fra tidligere direkte henvisning til vedtak 2011/765/EU.

Siste ledd er en bestemmelse som presiserer at et opplæringssted som skal gjennomføre opplæring på norsk infrastruktur må være godkjent i Norge, altså av Statens jernbanetilsyn som opplæringssteder.

§ 18a. Krav om opplæring i sikkerhetsstyringssystem

I ny § 18a tydeliggjøres skillet på opplæring der krav til å være opplæringssteder må være oppfylt og opplæring som en jernbanevirksomhet må gjennomføre selv. Ved å skille ut krav om opplæring i eget sikkerhetsstyringssystem i en separat bestemmelse i § 18a, blir det tydeligere at kravet i § 21a til opplæringssteder kun gjelder opplæringen etter § 18 som omhandler vedlegg V og VI. Den tilsvarende bestemmelsen i direktivet, artikkel 13 tredje ledd om opplæring i virksomhetens sikkerhetsstyringssystem, henviser direkte til sikkerhetsdirektivet, og det vil være vedlegg III i sikkerhetsdirektivet som er relevant.

§ 20. Sensorer

I § 20 har vi forenklet språket og henvist til forskriftens § 3b som er korrekt henvisning til vedtak 2011/765/EU. I annet ledd har vi, i henhold til direktivet, tydeliggjort at godkjente opplæringssteder kan godkjenne sensorer i tillegg til Statens jernbanetilsyn. Begrepet opplæringssteder er gjeldende opplæringssteder som nevnt i § 21. Virksomheter som gjennomfører opplæring er opplæringssteder

og kan således godkjenne sensorer. For å være opplæringscenter må det foreligge en godkjenning fra Statens jernbanetilsyn.

§ 21. Godkjenning som opplæringscenter til førerbevis

I § 21 er det gjort en vesentlig endring i struktur og språk. Tidligere § 21 er delt i to nye bestemmelser §§ 21 og 21a, for å skille på kravene til opplæring til førerbevis og kravene til opplæring til sertifikat. Det blir en tydeliggjøring for hvilke krav som gjelder i forhold til hva slags opplæring et opplæringscenter skal gjennomføre. § 21 setter således krav til opplæringscenter for førerbevis og viser til at disse må være godkjent fagskole etter fagskoleloven. Kravene til å overholde krav til opplæringscenter ved kommisjonsvedtak 2011/765/EU fremgår også ved henvisning til forskriften § 3b.

§ 21a. Godkjenning som opplæringscenter til sertifikat

§ 21a omhandler godkjenning som opplæringscenter til sertifikat. De ulike formene for opplæringscenter er definert og opplistet med et overordnet krav. Første ledd gjelder som overordnet krav til alle som skal gjennomføre opplæring til sertifikat. Mens annet ledd lister opp de ulike formene for opplæringscenter som må ha en godkjenning fra Statens jernbanetilsyn. Intensjonen er å tydeliggjøre hva som utgjør et opplæringscenter, og hvilken godkjenning som vil være gjeldende.

Særlig viktig er det å få frem at en jernbanevirksomhet som lærer opp tilknyttede førere, og har godkjenning gjennom sikkerhetssertifikat eller sikkerhetsgodkjenning, er opplæringscenter. Hvor omfattende opplæring slike virksomheter kan utføre for tilknyttede førere vil fremgå av underlagsdokumentasjonen som sikkerhetssertifikatet/sikkerhetsgodkjenningen bygger på. De som er godkjent som opplæringscenter kan gjennomføre opplæring etter § 18. For å gjennomføre opplæring i henhold til § 18a må det ikke foreligge godkjenning som opplæringscenter.